

Nuorttanaste

Bajasrakadus- ja čuvvgitusbladde samidi.

»Gæca mon boadam farga«

»Leket maidai digis garvvasak.«

No. 23.

15ad December 1902.

4ad jakkodak.

Juovlla-aigge.

Juovlla-aigge læ fast lakkanæme, dat aigge go mi æmbo go æra aigid jagest muitutuvvut Jesus, bæstamek, boattema birra maielbmai. Dam boattema birra čalla Johannes:

Sadne šaddai oažžen.

Sadne, dat agalaš sadne, šaddai oažžen! Ibmela agalaš bardne šaddai olmušen, okta duotta olmuš, dušše i fal suddolaš, mutto okta buttes olmuš, riegadam nissonest, Dat, gutte læ riegadam duotta, lundolaš nissonest fertte læt okta duotta olmuš. De læ dalle nabbo Ibmel bardne okta min sogast, nuft atte su mada ja sogalažak rekenastujuvvujek Adama mañestboatti særvvai, nuftgo maidai ođđa testamenta vuostas sido čajeta. Ibmela bardne læ min sogalaš, min varra-lagamuš, min viellja! Son læ juokke dafhost vieljaides lagan, dušše fal i suddost. Vuoi man arvedmættom dadde dat Ibmel rakisvuotta læi, mi smietai daggar imašlaš ja armolaš rađe min bestujubmai.

Mutto dat sævdnjaden šadda min lundolaš čalmi oudast. Ibmel agalaš bardne min viellja! Lægo dat duotta? Lægo dat vegjolaš? Mon algam, ja mon loapatam, ja mon fast algam daina gačaldagain. Lægo dat vegjelaš? Lægo dat duotta? Mon im mate arvvedet dam, mutto mon dast eritge gal im bæsa. Mu jurddagak sisagessujuvvujek dego fierme sisa agalaš arvedmættomvuodain, mutto maidai duodastusain, maina erit im bæsa, ja dam gačaldagast læ dammade arvvo, atte obba kristalašvuotta daina čuožžo daihe gačca. Ovta bælest læ dat ila stuores ja hærvvai, atte mi vaivan, jorralam olbmumanak

læimek nuft alladet arvost adnujuvvum ja gudnejattujuvvum, atte Ibmela agalaš bardne min viellja ja sogalažan galgai šaddat — dat læ illa stuores ja hærvai dasa, atte mon galgašim oskot dam stuoresvuoda diti. Nubbe bælest læ dat snuoggasamgædige ila lossat mudnji erit joratet. Olles maielme duodastusain læk dam birra: Vuost læk ollo jakkečuodæk dieva imašlaš einostusain, ja dasto bottek gukkis aigek, mai čađa dak einostusak devddujuvvujek, nuft imašlažat ja visudet devddujuvvujek buok einostusak, atte i sadnege mædda mannujuvvu. Im alma mon mate dam persovna eritsuppet, gæn birra dak einostusak ja ollašumek læk dapaturvam. Dat gædige, maid huksijægjek hilggo; mutto maid Ibmel almake dagai oaivvečiekagædgen, galgaggo maidai mi dam hilggot? Mi diettep dat hilggujuvvui daina olbmuin, gæidi dat algost saddijuvvui. Rakis lokke, Ale hilgo Jesusa, gutte læ boattam maielbmai du bæstem diti! Ravast dal du vaimod ja adde sudnji saje, jos ik læža ouddal juo su sisa luoittam.

Holaš juovlaid Hærra siste savvap mi buok „Nuorttanaste“ lokkedi.

Oskaldas jabmen ragjai.

Dat dapatus, man birra mon dal agom muittalet, læ bagjel čuođe jage boares, mutto dat læ duodalaš.

Muttom uce gavpugest Tuiskaædnam davvegæčest asai Hansa okto su ednines.

Soai læiga likkolažak, ja vaiko soai æva gal læm rigga, tiniga soai dammade višsalvuodain, atte soai æ-

va dušše ječa burist birggim, mutto maidai væketæiga muttom væhaš sudno vaivaš grannaidæska.

Soai logaiga bibala ovtast ja bæivalažat rokkadalaiga ovtast, vuoiŋalaš lavllagid maidai lavlloiga, erinoamašet gæsseækkedesboddoin, go soai bargoska mañnel vaziga vuovdai.

Likkolaš boddok legje dak gæsseækkedak Hansi, go su dærvas jiedna nuorravuoda gidast čuojai dai čuođe jage boares, lastajes høgamuorai kruono vuolde!

Juokkehaš lave davalazažat aldseis valljit muttom lavllagid, maidi son erinoamašet liko, ja nuft læi maidai Hansa dakkam. Dat lavla, masa son ænemusad likoi, ja maid son ænemusad rakisti, læi dat boares lavla, mi algi dai saniguim: »O, Ibmel labbes.«

Go Hansa jærrai: »Na ædne, maid galgge moai odn'ækked lavllot?« lavi son, mañnel go læi son namatam muttom lavllagid, mojin cælkket: »Ja dasto moai loappateme daina: »O, Ibmel labbes,« alma nuft.«

Tuiskaædnam ja Turka'aza gaskast læi šaddam hirbmos soatte, ja Turka læi stuora vuoto manga have juo ožžom, nuft atte ballo læi, atte oarjemuš gæčce Tuiskaædnamest šadda Turka vuollai. Juokke olmai, gutte mieke sati guoddet fertti dal seattai valddujuvvut, maidai læska aino bardne, gutte galle mai dam aige laga mielde lifči galggam fria bæssat soattebalvvalusast; dastgo sust læi boares ædne æletet. — maidai valddujuvvui.

Moraš bođi dal gal dam læska ripoi, gæn namna læi Dorthæa. Mutto su moraš lifči galle læmaš manga gærdai loseb, jos son i lifči dovddam ovta, gæn halldoi, son mati ravvit su

barnes.

Gi son dat læi?

Dat læi gonagasai gonagas ja hærrai hærra, dat almalaš usteb, gutte læ loppedam læskai suogjalægje ja ačtetemi ačče læt.

Bæivalažat, manga have bæivest sardnodi Dorthea suina su barnes birra. Son oskeldi sudnji vel dai buok smavemus dingaidge.

»Don diedak,« celki son, »atte mu rakis Hansas i læk nanos radde ja atte son i gierda goallot. Sust læi dat nana dorvvo Hærrai, atte son, gutte buok baiken lakka læ, gulla su rokkadusaid, vaiko son læige gukken erit dam baikest, gost su gandda læi. Læska jaki nannoset atte Ibmela aččälme mati goccet ganda bagjel dobbe soattebaikest Belgrad olgobælde.

Juokke have, go son læi rokka-dallam, manai son jedđijuvvum vaimoin barggoses lika dorvvolažat, go dalle go su bardne læi sidast.

Hansa i maistam goassege garemjukkamušaid, son læi oamedovdolaš, ja sust læi buorre jierbme; son farga oapai su soatteværvjos adnet ja buok dam mi soattebalvvalussi gulai.

Son arvost adnujuvvui officerain, ja su skipparak rakistegje su. Davja čali son ædnasis ja rokkadalai ædnes oudast, ja son i dovddam ječas goassege likkotæbmen.

Son læi juo guovte gærde læmaš slagast ja goktot havid legje Turkalažak ferttim battaret; doaimalažat muitali son ædnai dam ilo birra mi sust læi dai vuotoi diti.

»Jurdaš, ædne,« loappati son brævas, »mon im læk ožžom ovtage sarje. Hærrai lekus gito!«

Muttom ækket botte okta čora turkalaš ridejægjek Tuiskalažai vuoi-
nastambaikkai. Generala komanderi dallanaga muttomid daina buoremus soaltatin vuolgget sin vuostai. Maidai Hansa joavdai dai særvvai.

Roakkadet ja buolle angervuodain divti son ječas fillet vašalaža doarredet, mannel go dat læi batarussi vuolggam. Čuoladedines olgiš ja gurot bællai mikines, i merkkim son, atte son læi gukkas joavddam skipparines erit ja dal læi okto.

Turkalažak dam fuobmajegje ja dallanaga garddo su birra ja valde su fanggan.

Si nuolategje su alasen ja bigje su viekat ravas julgiguim hæstai ma-

nest, go si ječa vugje nuft jottelet go satte dai buok gædgamus baiki čađa. Hirbmos læi dat Hansa ripoi. Su likko læi, atte sust dammađe navcak legje atte čuožžot bisoi.

Dallanaga go son dovdai ječas vuoimetuvvamen čuorvoi son: »Jesus, Jesus, divras lonistægje,« ja son oroi navcai oažžomen dakkaviđi.

Manemuš botte si muttom vuovddai, gost si orostegje. Turkalažak birastatte dal fanga, boagostegje, go si oidne su julgi varddemen, ja celkke: »Dal læk don, kristalaš loaktam du skuovaidak odn'ækket! Igo læt nuft? Mutto mist læ duina rekig dakkat; dastgo don læk goddam nuft olloid min olbmui. Don oainak dal, atte dat buorre Jesus, gæn don nuft viššalet læk čurvvom, læ guođdam du. Bilked damditi ruossa ja særva minguim cælkket: Elus Muhamed!«

Si rakadegje dasto hoapost ruosa muorramaddagin ja dolle dam su oudi ja bilkkedegje su; mutto Hansa celki: »Jesus, rakis Jesus, divras bæste.« Si su vuovtaid eritgaikko oaivest ja su gaccaid suormain, — mon im sate muittalet buok daid isorasvuodaid, maid si su vuostai dakke.

Juokke odđa givsadusvuoge mannel celkke si: »Na dal don, kristalaš bæna, bilked ruosa ja čuorvo: elus Muhamed.« Mutto si æi ožžom sust æra vastadusa go dam: »Jesus, Jesus, mu rakis lonistægje.

Si vašasgegje hirbmadet dam vuostehago diti, ja si valdde olbma ja henggijegje su muttom stuora muorramaddagi, su giedaid bigje si bagjalagaid ja spikaraste murri gidda dasto čogge si olles lana goike rissid, maid si aigo buollatet su julgi vuolai. Son arvvedi dal, atte su manemuš boddo læi lakkanæme, atte dak bakenlaš muhamedanalažak aigo su boalddet.

Manemuš gærde ravvi son su rakis ædnes dam buokvægalaš Ibmel halddoi. Son jorggali dastmannel su čalmides alme vuostai, čogi buok su manemuš navcaides ja alla jienain lavlli dam boares rakis salmas: »O, don Ibmel labbes.« Son læi boattam 4ad værsa ragjai, ja Turkalažak legje rakkanaddemen risselana buollatet.

Tuiskalažak, Tuiskalažak, čuorvogotte Turkalažak alla jienain ja vulgge batarussi.

Hansa dasa baci lavllot su salmast vaimo iloin ja avoin, ja go son lavllomest læi gærggam, fuobmai son ovta juogo su regimentast, guđek legje lakkanæme su vuostai. Si maidai su fuobmajegje ja viekalegje jottelet su væketet. Su birra čoagganegje dal su skipparak, čiro, go si oidne, moft sudnji læi gævvam ja sitte su muittalet buok. Mutto sust æi læm dasa navcak, son jamalda sin sala sissa.

Doaimalažak barggedegje si soakkegierragin guoddembora, ja dak goike lastak, mak legje čoggujuvvum su boaldem varast bigjujuvvujegje dal sivvost dam bora ala. Hansa guddujuvvui dal Tuiskalažai lagamuš lavvoi, gost son buoremus lakai dikčujuvvui. Gallad bæive buocai son hæjot febarest, ja su skipparak balle, atte son jabma; mutto Ibmel varjali su dam rakis, rokkadalle ædne diti sidast, gutte i diettam dast maidege, mi læi dapaivvam.

Nubbe vakko loopast læi son dammađe, atte son sarnodet sati, ja go son læi muittalam buok su gilla-
mušaides birra, de su skipparak
dai muittalegje, moft singuim manai, mannel go Turkalažak battaregje. Si legje dajaskam ovta sukkis vuovddai, ja gukka juo legje dobbe dagjom; mutto de gulle si dam oapes nuota, ja si čurvvijegje: »Dat læ min boares tuiska salba, o don Ibmel labbes!« ja si vulgge doaimalažat dam guvloi, gost lavla gulloi.

Hansa i mattam galle dal ješ su čađarettijuvvum giedain čallet ædnasis; mutto son oažžoi æraid čallet, go son ješ sistdoalo morašti.

Son i goassege dammađe dærvassen šaddam, atte son soattebalvvalussi šat dokkituvvui, damditi vulgi son sidasis, son manai vaze Tuiskaædnam čađa.

Ækkedid lavvijegje æmbo go okta vaze orostet ja guldalet, go dat nuorra, čovkis ja ruoidnam soaltat likkolaš vaimoin lavlodi čielgga ja čuogjeles jienain: »O don, Ibmel labbes,« go son balga mielde hilljid vazaši.

Burist mattep mi arvedet dam ilo, mi sidast šaddai, go bardne ja ædne fast gavdnadeika nuft gukkes æro mannel. Doaladedinaesga goabbagguoimesga čæbet birra, gitiga soai Ibmela, gutte læi sodno varjalam dam

gukkis aige, go soai læiga læmaš ær-anaddam.

Ædnam bargoin æleti Hansa je-čas ja ædnes. Gæsseækkedboddoid lavvi son dalge nuftgo ouddal, go læi dilalašvuotta, čokkat vuovdest ja lavlodet su salmast; mutto go son 4ad værsa ragjai bođi, muiti son gittevaš-vuođain Ibmeli su gillamuš-ijas.

Buok su grannak rakistegje su ja daina gukkis dalvveækkedin oappaladde si su davja, ja ædnek valdde sin smava gandaidæsek mielde, čajetam dit sigjidi »dam russinavllijuvvum Hansa«, gutte dal adnujuvvui værdogas ouddagovvan buok barnemanaidi.

Maid Kristusa rakis- vuotta vægja.

Lasse oundeb nummari.

Mielastes lifči galle ædne aig-gom gandas gagjot, vaiko dat lifči su hægage maksam; mutto son dam i mattam, almake savkkali son ganddi, atte son galgai dorvastet Kristusa rakisvutti ja duottavuoda sardnot.

»Maid matta Kristus rakisvuotta dakkat su oudast dal,« jæral duobmar.

»Dat appasmatta su gierddat dam, maid su bæste gillai su ja min buokai oudast,« vastedi ædne. Ja si sabme fast mana.

»Maid matta Kristus rakisvuotta dakkat su oudast?« jerrujuvvui fasten, ja gadnjalak oidnujegje golg-gamen vel bakeni čalminge, go ædne stuoremus vaimobakčasin celki: »Dat oappata su anddagassi addet su doar-radallidi.«

Gandda gæčasti ædnes muođoi-di, dak legje su diti bajeduvvum alme vuostai, ja go doarradallek jerre gandast: »Ikgo don dal biettal Kristusa ja alge rokkadallat min Ibmeli-di?« de vastedi son: »Im; dastgo i læk oktage æra Ibmel go min Hæramek Jesus Kristus ačče, ja Jesus læ maielme lonistægje. Son rakisti mu, ja mon rakistam su dam rakisvuoda diti, maid son mudnji læ čajetam.«

Gandda rieppo sabmujuvvui ain æmbo ja æmbo. Son jamaldi, ja su varddi rumaš suppijuvvui ædne salli daina čuorvvomin: »Gæča dal, maid Kristus rakisvuotta su oudast matta dakkat!«

Mutto ædne dæddededines su

manas su cuvkkijuvvum vaimos vuostai, celki: »Dat rakisvuotta aigo valddet su erit olbmui moarest alme rafhai ja vuoinadussi.«

»Ædne!« čurvi dat jabme gandda, »adde mudnji ovta goaikanasa čace min agjagest, vai mon oažžom laktadet mu njuokčamam!«

Ædne celki: »Don læk juo manaçam dam agjagest jukkam, mi olgus-golgga agalaš ællemi — dam armost, maid Jesus adda su uccekažžaidasas.«

Don læk rakisvuodast duottavuoda sardnom. Čuožel dal bajas! Du bæste du ravkka. Varre dadde son addaši du vaivan ædnai armo vagjolelet dam čuvvggis balga alde.«

Dat ucca martyraš ravasti čalmin-des ja celki: »Dušše okta Ibmel læ ja Jesus Kristus, gæn son læ saddim.«

Dai saniguim manai son dam agalaš vuoinadussi.

Vaibmoladesmættomvuotta maidai vanhemi lutte.

Mon anotam dam moade sadnai saje min ucca blađđai, »Nuorttanastai.« Uccan læm mon jottam; mutto almaken læm mon dammađe jottam dabbe ječamek amtast, atte mon dovdam dillalašvuodaid manga baikest ja læm maidai oapes ollo bælosbæle baikeđi Tanavuonast. Muttom bælosbæle baikest Tanast assek nuftgo mon dieđam 7 dallolaža, ja okta daina 7 dallolažain læ, nuftgo mon læm gullam, riggis olmai, ja sust læk 7 mana, ja dam 7 mana gaskast læ okta boaresæmus nieidda, gutte læ lamis ja vainan; sust læ læsme billidam čielge, nuft atte nieidda læ aibas roakkest ja moalkes. Su vanhema ja dærvas vieljak ja oabbak adnek dam diti sin lamis oabbasek bagjelgæččatussan nuft sagga, atte si æi luoitte su orrot ječaidæsek særvest stobost, mutto jagijek su naveti, gost dat lamis ja buocce nieidda læ jo orrom ædnag jagid. Dobbe nieidda oađđa ja borra daid bacatusaid, mak bacek ærain. Nieidast læk sikke hæjos gavnek ja hæjos garvok, nuft atte dat vaivan vissasi goallo saggarak dalve ækkedid ja ijaid. Ašše manditi nieidda læ bagjelgæččatussan vanhemin ja vieljain ja oabbain læ vissasi dat, atte go nieidda læ lamis ja ige matte

tinet maidege, de orro vanhemi mie last, atte dat læ gollo su biebmæt joavddelassan. Buok bahamus læ, atte go muittaluvvu, atte dam rajest go nieidda læ konfermerijuvvum læ 17 jage, ja dam rajest i læk dat lamis nieidda nuftgo dittujuvvu oktige bæssam Hærra mallasidi, vaiko son vissasi mangi læ halidam. Nuftgo dat vanhemođ mænodek sin lamis manain, nuft i oktage baken mænod su hæjomus bargučivitines. Muite vanhema gæsa dak sanek guskek, atte Ibmel læ dudnji skenkim daid dærvas manaid, ja sin gaskast maidai addi dudnje dam lamis mana, ja buok du riggodaga læk don maidai Ibmelst ožžom, go don Ibmel sane vuostai mænodak du lamis manain, de muite, atte Ibmel satta buok du dærvas manaid rakkadet sæmmalagašen go du lamis nieida, ja maidai satta son valddet du obmudagaid dust erit. Don gutte rakistak æloid ja du dærvas manaid mutto vašotak du buocce manad, don dagak stuora suddo. Ja muite, atte vanhema læ stuora lokkodakkamuš Ibmel oudast manai bajagæssem diti. Im datto daggobokte namatet du nama, gutte nuft boastot mænodak du manainad, go burist arvvedam, atte gutte læ aššalaš, son dam arvveda, gæsa dak sanek guskek, mutto aigom daggobokte dušše čelket: Jos nieidast i dille buorran, ja jos son i navetest erit valddujuvvu ječad assamvistai, ja mon ain gulašam, atte nieidast i dille buorran, de mon aigom eisevaldi haldoi dam ašše addet ja saddet lensmanne dust nieidda erit valdet. Sikke ačče ja ædne læppe stuora rangastusa vulučak, jos mon dam ašše bajas addam eisevaldi haldoi, de barge dal mu nævvag mielde amade doai rangastuvvut; dastgo maielmalaš lakka læ garas daggarmænodusaid vuostai. Im daid sanid sarno dodnoidi vašest; mutto mon suovam dodnoidi buore. Mon læm dodnoidi amas, mutto læm duođalaš olbmuin dam ašše birra gullam, de dovdam mon dam dego gædnegasvuottan, atte dodno ravvit. Doaivvodeđinam, atte dak mu sanek æi šad-da duššas dagjujuvvut, mutto atte doai dal valddibætte dodno manade æra dærvas manaid særvvai ja bivdas-tæpe su burist. Mon hæitam dam have savadedinam dodnoidi ja buok »Nuorttanaste« lokkeđi ja olgusaddai

